

PROPISI U VEZI OKOLINE, ZDRAVLJA RADNIKA I SIGURNOSTI - EKONOMSKA ILI EKOLOŠKA I ERGONOMSKA KATEGORIJA

Propisi u vezi okoline, zdravlja radnika i sigurnosti (engl.: EHS – **E**nvironment, **O**ccupation **H**ealth and **S**afety) su ekonomska, a ne ekološka i ergonomska kategorija – ne zbog toga što oni izazivaju troškove proizvodnje kroz troškove zaštite okoline i zaštite na radu, nego zbog toga što se nivoom zahtjeva prema okolini, zdravlju radnika i sigurnosti regulišu uslovi privređivanja i međunarodne trgovine. Tržište nije mjesto gole ponude i potražnje; odnosi na tržištu su regulisani. Država propisuje pravila igre i delegira sudiju, a poduzetnici se takmiče u sticanju zadovoljstva, ugleda i dobiti. Uslovi dozvoljenog uticaja na okolinu i na zdravlje radnika su značajan element te regulative. Zadovoljenje okolinskih, zdravstvenih i

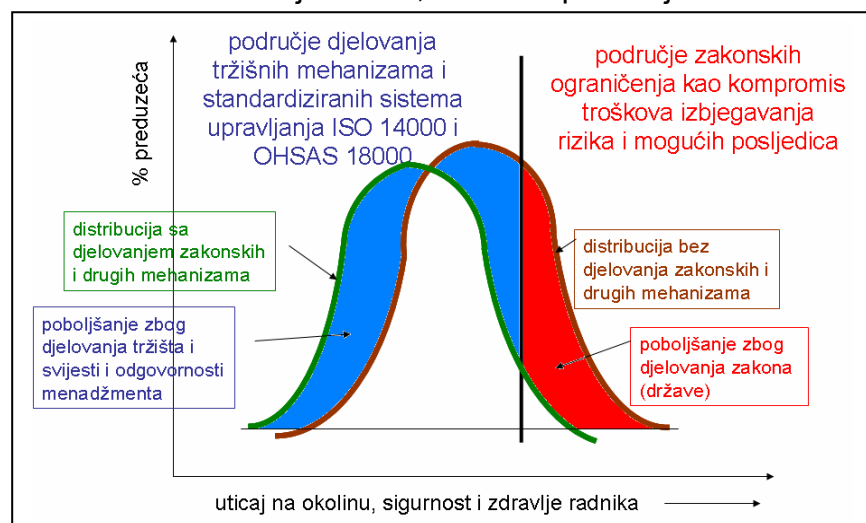

sigurnosnih zahtjeva ima istu kategoriju kao plate radnika ili porez. Državna administracija bi željela da je porez što veći,

radnici da su plate što više, a zaštitari okoline i na radu da se postignu što viši ekološki i ergonomske standardi. Da bi svi bili koliko-toliko zadovoljni, treba postići dogovor oko najnižih plata, te najnižih standarda okoline, sigurnosti i uslova zaštite zdravlja radnika koji moraju biti zadovoljeni. Znači svi uslovi privređivanja, prema tome i zaštite okoline i zaštite na radu moraju biti realistički.

Svjetsko tržište, posebno tržište EU, je okolinski odgovorno tržište. To znači da na ovo tržište poduzetnici iz BH ne mogu da izvoze proizvode koji ne zadovoljavaju okolinske i sigurnosno-zdravstvene zahtjeve, ne zbog toga što živimo na zajedničkoj planeti ili zbog svjetske brige za zdravlje naših građana i radnika, nego zbog zaštite od dampainga, tj. proizvodnje uz neopravdano niže troškove. A da li naša preduzeća mogu da konkurišu preduzećima iz razvijenih zemalja uz poštivanje njihovih strogih propisa? Ne mogu i stoga se dozvoljava da su propisi u zemljama u razvoju manje strogi. Koliko manje strogi? To se reguliše kroz proces pristupanja protokolima uz međunarodne sporazume (u prvom redu UN) koji regulišu ove oblasti, odnosno, kroz pregovore u okviru procesa stabilizacije i pridruživanja Evropskoj uniji. A za ova pregovaranja su potrebna značajna znanja. Bez usaglašenih propisa i dinamike sustizanja uslova EU, ne samo da privreda BiH ne može da izvozi na svjetsko tržište, posebno EU, nego joj čak prijete i gubitak domaćeg tržišta.

Propisi zaštite okoline i zaštite na radu su prilagođeni prosječnim preduzećima, odnosno, prosječnom menadžmentu. Dobri menadžeri, međutim, nisu zadovoljni minimiziranjem plata zaposlenih i uslova zaštite okoline, sigurnosti i zdravlja radnika. Oni su svjesni da, ukoliko povećaju ove troškove,

mogu da postignu veću produktivnost rada, manje troškove bolovanja, niže troškove osiguranja i sanacije šteta, veće

Prof. dr. Aleksandar KNEŽEVIĆ
 Rukovodilac specijalističkog studija
 Zaštita okoline i zaštita na radu,
 Mašinski fakultet Sarajevo

povjerenje građana, vlasti i finansijskih institucija. Oni stoga uvode sisteme upravljanja za okolinu i za sigurnost i zdravlje radnika i certificiraju ove sisteme upravljanja, najčešće po ISO 14001 i OHSAS 18001. Tako okolinski i sigurnosno-zdravstveni zahtjevi (i) ograničavaju, (ii) regulišu, (iii) usmjeravaju ili (iv) ubrzavaju razvoj preduzeća - zavisno od opredjelenja menadžmenta.

Ovo zahtijeva da menadžment preduzeća i njegove službe, stručni radnici državnih organa, te posebno finansijskih institucija (banaka, osiguravajućih društava ...) imaju dovoljno znanja da razumiju procese donošenja, djelovanja i implementacije okolinskih i sigurnosno-zdravstvenih propisa, kao i efekata ovog procesa.

Niži nivo problematike, ali ništa manje važan, je poznavanje tehničkih uslova i zahtjeva, procedura dobivanja saglasnosti i dozvola, kao i metoda dokazivanja parametara (uzorkovanje, mjerenje i vrednovanje u životnoj okolini i radnom mjestu - sticanje povjerenja u ovo se postiže certificiranjem ispitnih laboratorija po ISO 17025).